

Никола СТАНКОВИЋ

асистент на Правном факултету Универзитета у Београду

ДОИ: 10.5937/bezbednost2401135S

УДК: 355.357(100)

343.61:341.792(677.8+675.98+497.6)

Прегледни научни рад

Примљен: 21. 3. 2023. године

Ревизија: 8. 2. 2024. године

Датум прихватања: 13. 2. 2024. године

Злочини над особљем мировних мисија током њиховог развоја

Апстракт: Рад анализира злочине над особљем мировних мисија, до којих долази из бројних разлога повезаних са комплексношћу самих мировних мисија. Аутор се осврће на Агенду за мир генералног секретара Буџроса Галија, али и на Конвенцију о безбедности особља Уједињених нација и повезаној особља у контексту злочина према особљу мировних мисија. Поред наведеног, рад се осврће и на неколико релевантних аката донетих након 2017. године, пре свега на Крузов извештај, Декларацију о заједничкој посвећености УН операцијама очувања мира и резолуцију Савета безбедности S/RES/2589. Случајеви извршења злочина над особљем које рад примарно анализира везани су за мировне мисије у Сомалији, Руанди и Босни и Херцеговини, али се аутор осврће и на неколико мировних операција у савременој пракси.

Кључне речи: мировне мисије, злочини, особље мировних мисија, Агенда за мир, Акција за очување мира, Конвенција о безбедности особља Уједињених нација и повезаној особља, Крузов извештај.

Увод

Модерна међународна заједница почива на поретку Организације уједињених нација (ОУН) (Милисављевић, 2007: 11). Централна идеја на којој почива Организација уједињених нација јесте заштита светске друштвене заједнице од новог светског рата.

Природа теме којом се бавимо у овом раду везује нас, пре свега, за природу и праксу једног од главних органа ове организације – Савета безбедности. Питање је колико је успешна у очувању мира и безбедности била ова кровна организација. Наиме, иако заиста није дошло до избијања трећег светског рата, модерна међународна заједница је у послератном свету који је изнедрио Уједињене нације била суочена са бројним кризама, које се у највећој мери могу обухватити заједничким именитељем – Хладним ратом. Свакако, ОУН игра кључну улогу у животу и функционисању модерне међународне заједнице. Наведено уверење почива на здраворазумском веровању да бројним активностима из најразличитијих области живота ОУН доприноси бољем функционисању међународне заједнице у целини, али и њених појединачних чланова. Један део тих активности усмерен је на успостављање и одржање тзв. система колективне безбедности. Наиме, члан 2 тачка 4 Повеље успоставља начело забране претње силом или употребе силе против територијалног интегритета или политичке независности сваке државе, или на сваки други начин несагласан са циљевима Уједињених нација (Повеља Организације уједињених нација). Реализација овог принципа лежи примарно у рукама оперативног органа Уједињених нација – Савета безбедности, који на основу главе VI и VII Повеље ОУН делује превентивно односно принудно на међународном терену, зарад очувања међународног мира и безбедности чланова међународне заједнице. Концепт колективне безбедности у својој бити подразумева формирање *ad hoc* међународних војних снага.¹ Управо у том *ad hoc* обележју, које подразумева периодично стављање војних снага држава чланица на располагање ОУН у случају потребе – лежи корен проблема. Наиме, државама је још увек врло тешко да своје интересе усагласе са интересима заједнице и препусте организацији контролу над одређеним делом сопствене војне ефикасности (Милисављевић, 2007: 11).

Одсуство политичке воље чланица Савета безбедности да се ослоне на сопствене институционалне могућности највише је дошло до

¹ Више о томе: Бојан Милисављевић, Нове мировне мисије Организације уједињених нација, Правни факултет Универзитета у Београду, 2007, 11.

изражаја када је Савет безбедности критикован због неефикасности у решавању ситуација у Босни и Херцеговини, али и Руанди (Кристин Греј, 2007: 157). Врло је илустративан податак који наводи генерални секретар Уједињених нација Бутрос Гали у Агенди за мир – да је у периоду од оснивања ОУН до краја Хладног рата било чак 279 вета, чиме је Савет безбедности остао потпуно беспомоћан у решавању сукоба у међународној заједници због којих је преко 20 милиона људи изгубило живот (Агенда за мир: <https://digitallibrary.un.org/record/144858#record-files-collapse-header> доступан 16. 3. 2023). Управо је то узрок еластичнијег тумачења Повеље од стране главних органа ОУН и у таквим условима настају мировне мисије као својеврсни супститут решења која су предвиђена Повељом, а усмерена на очување мира и безбедности (Милисављевић, 2007: 11). У литератури се неретко каже да су мировне мисије ослоњене на поглавље Повеље „VI и по“, јер је реч о институту који се не може у потпуности подвести ни под поглавље VI ни под поглавље VII (Јилмаз, 2005: 15). Особље ангажовано у оквиру овог својеврсног супститута, из разлога о којима ћемо тек говорити, неретко бива подвргнуто различитим злочинима.

У раду је главна пажња посвећена историјској анализи злочина извршених над особљем мировних мисија који се у највећој мери појављују у научној литератури. Сагледавање тих случајева праћено је и неопходним нормативним оквиром.

Уважавајући чињеницу да је међународни поредак један повезан, динамичан систем, али и у циљу свеобухватнијег разумевања појаве која се анализира, извршен је и осврт на неке операције у савременој пракси, али и нормативне потезе модерне међународне заједнице када је реч о овом питању.

Појам мировних мисија и особље мисије

Под мировним мисијама ОУН подразумевају се међународне активности које ова организација предводи, а које се тичу постављања војног особља у посебним формацијама између група у конфликту, како би се спречило или зауставило насиље (Јилмаз, 2005: 15). Од великог је значаја и дефиниција коју даје генерални секретар у Агенди

за мир из 1992. године. Управо је овај документ генералног секретара Бутроса Галија први и указао на потребу за директном заштитом особља мировних мисија (Милисављевић, 2013: 503). Он дефинише мировне мисије као конституисање присуства ОУН на одређеној територији уз пристанак релевантних страна, а који углавном укључује и присуство војног, полицијског али и цивилног особља (<https://digitallibrary.un.org/record/144858#record-files-collapse-header>, доступан 16. 3. 2023). Мировне мисије почивају на идеји да се чланови мировних мисија шаљу на одређену територију, уз пристанак страна у оружаном сукобу, како би се обезбедило поштовање већ постојећих мировних споразума (<https://digitallibrary.un.org/record/144858#record-files-collapse-header>, доступан 16. 3. 2023). Међутим, систем ОУН ниједном својом одредбом Повеље не предвиђа успостављање, спровођење и окончање мировних мисија (Милисављевић, 2007: 16). Општа одредба, која захтева детаљну разраду, налази се у члану 105 Повеље, који прописује да ће чланови организације имати привилегије и имунитете који су им неопходни за остварење циљева (Милисављевић, 2013: 503). Међутим, она не садржи ефикасне механизме заштите њихових основних права (Милисављевић, 2013: 503). Дешавања у Сомалији, Руанди и Босни и Херцеговини подстакла су међународну заједницу да приступи кодификовању питања заштите особља мировних мисија (Милисављевић, 2013: 505). Крајем прошлог века, тачније 1999. године, на правну снагу ступа Конвенција о безбедности особља Уједињених нација и повезаног особља (Конвенција) која као предмет заштите наводи особље ОУН, у које спада: особље ангажовано од стране генералног секретара као члан војног, полицијског или цивилног дела мисије ове организације, као и други званичници или стручњаци оваквих мисија ангажованих преко ове организације или специјализованих агенција (Милисављевић, 2013: 505). Од императивне је важности истаћи да она не обезбеђује одговарајуће механизме за потпуно спровођење одговорности евентуалних учиниоца злочина над особљем мисије, већ се ослања на државе чланице да предузму универзалну јурисдикцију и пресуђују на основу унутрашњег законодавства и о покретању поступка обавесте генералног секретара (Милисављевић, 2013: 507). У контексту теме, то је њен

кључан недостатак јер води недовољној разрађености механизма заштите, који се претходно морају усагласити са Конвенцијом (Милисављевић, 2013: 507). Притом, на тај начин се државама чланицама потенцијално оставља превише слободе да, у већ недовољно прецизним и широким оквирима, одлучују о судбини учинилаца злочина над особљем мисије.

Када узмемо у обзир претходни пасус и очигледну чињеницу да је позиција мировних мисија као института међународног права у најбољем случају била постављена оквирно, намеће се питање да ли су онда оне уопште дозвољене. Где лежи аргументација да је реч о еластичном тумачењу Повеље, на основу којег мировне мисије остају унутар правног и политичког оквира ОУН? Реч је о питањима која нарочито добијају на тежини када се узме у обзир да су се активности ОУН овог типа појавиле недавно након њеног оснивања, али и да су случајеви Руанде, Сомалије и Босне и Херцеговине, који чиме кичму овог рада – претходили самој Конвенцији. Дакле, у периоду када су се ови репрезентативни случајеви дешавали пред очима међународне заједнице, питање постојања и места мировних мисија заиста је било под нормативним знаком питања. Одговоре треба потражити у пракси Међународног суда правде, прецизније у саветодавном мишљењу суда о финансирању операције у Конгу. У том мишљењу, поводом питања која смо отворили у претходном пасусу, суд је закључио да, када Организација предузима активности које су неопходне за испуњење неког од основних начела Уједињених нација, претпоставка је да такве акције нису *ultra vires* (Милисављевић, 2007: 17). Нема дилеме да је одржавање мира и безбедности један, ако не и централни задатак ОУН, чиме мировне мисије као својеврсни правни супститут апсолутно егзистирају унутар оквира постављених Повељом ОУН, што и касније донета Конвенција потврђује.

Полазна подела мировних мисија јесте на традиционалне (класичне) мировне мисије и на нове мировне мисије.² Традиционалне мировне мисије дефинишу се као операције ангажовања војног особља, без мандата да користе принудне мере, предузете од

² Више о томе: Бојан Милисављевић (2007);

стране УН како би помогле успостављање мира и безбедности у конфликтним подручјима (Милисављевић, 2007: 25). У жижи интересовања овог рада налазе се нове мировне мисије. Пут од класичних, традиционалних до нових мировних мисија утабан је различитим факторима, а ми ћемо посветити пажњу онима за које сматрамо да су од значаја за тему. На првом месту, нове мировне мисије су све више комбинација превенције и репресије (Милисављевић, 2007: 53). Наиме, еволуција међународне заједнице доноси са собом и бројне промене на терену оружаних сукоба и генерално ситуација које захтевају реакцију ОУН путем мировних мисија. Те промене утицале су на очигледан пораст мировних мисија по читавом свету и њихову еволуцију од малих војних операција, које су претежно посматрачке мисије, до комплексних, сложених, међународних операција, које укључују и војно и цивилно особље (Милисављевић, 2007: 53). То је од велике важности када се узме у обзир тема рада, јер комплексне и сложене операције које укључују и војно и цивилно особље захтевају већи број људи у односу на традиционалне мировне мисије као „танке плаве линије“³. Самим тим је већа и вероватноћа да неки члан особља буде жртва одређеног злочина.

Промена коју аутор сматра суштинском за прелаз са класичних на нове мировне мисије везује се за проширивање опсега оружаних сукоба поводом којих ОУН реагује слањем мировне мисије. Наиме, оружани сукоби који немају стриктно међународни карактер, већ се као стране у сукобу појављују различите наоружане групације – побуњеници, устаници – такође постају предмет интересовања ОУН у смислу мировних мисија (<https://www.refworld.org/pdfid/4a76aaf42.pdf>, доступан 16. 3. 2023) У оваквим, условно речено, новим сукобима често један или више наоружаних актера уопште нису сагласни да се мировне мисије шаљу поводом тог сукоба, чиме се експоненцијално повећава шанса да особље мисије постане њихова мета (<https://www.refworld.org/pdfid/4a76aaf42.pdf>, доступан 16. 3. 2023)

Анализирајмо сада појам особља мировних мисија. Он је нераскидиво повезан са појмом мировних мисија у целини, што и

³ Више о томе: Бојан Милисављевић (2007);

потврђује дефиниција коју смо изложили на почетку овог сегмента. Поновним освртом на ту дефиницију увиђамо да се на првом месту под особљем мировних мисија подразумева војно особље. То је категорија особља која је интегрални део и класичних, али и нових мировних мисија. Еволуцијом мировних мисија, у категорију тзв. мировњака приступају још неке категорије лица. Две доминантне категорије су припадници полиције, али и цивилно особље (Јилмаз, 2005: 15). Ову еволуцију потврђује и дефиниција из Агенде за мир коју смо навели раније. Када се ради о броју чланова особља, мисија потпуно зависи од држава чланица, чиме се неретко утиче на ефикасност конституисања и слања мисије, али и ремети квалитет кадра и опреме која у одређену мисију креће (<https://www.refworld.org/pdfid/4a76aaf42.pdf>, доступан 16. 3. 2023). Императиван услов да би се једно лице могло именовати за члана мисије јесте да је оно примарно припадник војног, полицијског или експертског цивилног сектора земље из које долази (<https://peacekeeping.un.org/en/troop-and-police-contributors>, доступан 16. 3. 2023). Свака земља која доприноси сопственим војним трупима (*Troop contributing country*) води посебне преговоре и постиже споразуме о томе који се задаци смеју доделити особљу које из ње потиче (<https://www.refworld.org/pdfid/4a76aaf42.pdf>, доступан 16. 3. 2023). Ти споразуми се називају меморандуми о разумевању (*Memorandum of Understanding*) и њима се првенствено прецизирају административни, логистички и финансијски услови под којима ће особље радити и које ОУН мора да следи, али и као контрапрестација, стандарди понашања које особље мора да следи (<https://peacekeeping.un.org/en/deployment-and-reimbursement>, доступан 16. 3. 2023).

Према последњим статистичким подацима који датирају из октобра 2022. године, највише особља је ангажовано на мировној операцији *MINUSCA (Multidimensional United Nations Peacekeeping Operation)*, која за циљ има решавање политичке, безбедносне и хуманитарне кризе, али и побољшање поштовања људских права у Централној Афричкој Републици (<https://peacekeeping.un.org/en/mission/minusca>, доступан 16. 3. 2023). Та мисија броји више од 15 хиљада људи (<https://peacekeeping.un.org/en/troop-and-police-contributors>, доступан 16. 3. 2023). Република Србија у том смислу има

завидан број активних чланова (269) када се узме у обзир број њених становника, нарочито у погледу припадника три поменуте категорије кандидата за мировне операције (<https://peacekeeping.un.org/en/troop-and-police-contributors>, доступан 16. 3. 2023). Аутор сматра да релативно велики број чланова којим наша земља доприноси представља позитиван сегмент спољне политике Републике Србије, јер се и на тај начин у међународној заједници шаље сигнал о вољи наше земље да сарађује са другим земљама и међународним организацијама, и то у складу са системом установљеним Повељом. Нажалост, с друге стране исте медаље, о слабом поверењу у тај систем сведочи низак број чланова којима, условно речено, много важнији и утицајнији чланови међународне заједнице, доприносе успешном изношењу мировних мисија.

Као што смо видели, у модерној међународној заједници мировне мисије су изузетно комплексне, јер се ситуације које захтевају овај облик дипломатије и реакције међународне заједнице усложњавају. Стога је и логично да око себе окупљају велики број лица, која су у већој или мањој мери изложена могућности да буду жртве одређених злочина.

Злочини над особљем мировних мисија

Потреба за заштитом особља мировних мисија постоји још од њиховог класичног периода, када је мандат био нарочито узак, али се на потребу за директном заштитом указује тек у поменутој Агенди за мир генералног секретара Бутроса Галија (Милисављевић, 2013: 503). У периоду од 1948. до 2017. године страдало је више од 3.300 припадника особља мировних мисија, што као последица злочина, што услед осталих узрока (болести, несрећни случајеви итд.) (Левин, 2019: 1). Мање од тридесет процената поменутог броја везује се за злочине над особљем мировних мисија (Дејвиес, 2015: 4).

Поменуте 2017. године страдало је највише чланова мисије у 21. веку, чак 56 (<https://www.un.org/en/unpdf/report-on-improving-security-of-peacekeepers>, доступан 12. 12. 2023). Тада је генерални секретар, у жељи да се та тенденција заустави, именовано пензионисаног генерал-пуковника Круза из Бразила да детаљно размо-

три страдања и телесне повреде нанете особљу мировних мисија услед непријатељских аката (<https://www.un.org/en/unpdf/report-on-improving-security-of-peacekeepers>, доступан 12. 12. 2023). Извештај је формулисао оперативне проблеме везане за следеће мировне мисије: *MINUSMA*, *MONUSCO*, *MINUSCA*, *UNAMID* и *UNMISS* (<https://www.un.org/en/unpdf/report-on-improving-security-of-peacekeepers>, доступан 12. 12. 2023). Извештај почива на готово 160 интервјуа и тежи кратким, практичним и дугорочним радњама како би се фатални исходи редуковали (https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/improving_security_of_united_nations_peacekeepers_report.pdf, доступан 20. 12. 2023). Идентификовано је четири поља на којима је потребно хитно предузимање мера: боље упознавање особља са ризицима и охрабривање на предузимање иницијативе ради одбијања, спречавања и одговора на нападе; унапређење капацитета мисије и особља како би били опремљени и обучени за деловање у срединама високог ризика; успостављање специфичног „отиска“ мисије који би имао слуха за претње и био усаглашен са мандатом мисије и ограничењима њене изложености претњама; побољшање одговорности оних који су омогућности да предузимањем мера спрече фаталне исходе и повреде, и оправдавају поверену им одговорност (<https://www.un.org/en/unpdf/report-on-improving-security-of-peacekeepers>, доступан 12. 12. 2023). Извештај инсистира на хијерархијској усклађености, од генералног секретара све до линијских супервизора и команданата (https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/improving_security_of_united_nations_peacekeepers_report.pdf, доступан 20. 12. 2023). По подношењу овог извештаја, одељења за мировне мисије и теренску подршку припремила су акциони план за имплементирање ових препорука (<https://www.un.org/en/unpdf/report-on-improving-security-of-peacekeepers>, доступан 12. 12. 2023).

У Агенди за мир, генерални секретар истиче да се, без обзира на то о каквом се облику мировне мисије у конкретном случају ради (мисија за изградњу мира, или за његово очување, превентивна дипломатија или решавање какве хуманитарне кризе), мора пружити заштита особљу мисије (<https://digitallibrary.un.org/record/144858#record-files-collapse-header>, доступан 16. 3. 2023). Агенда истиче да мировне мисије понекад не морају имати одвраћајући ефекат на одржавање

сукоба и да, по природи ствари, особље мировних мисија себе у већој или мањој мери излаже одређеном степену опасности приликом свог ангажмана (<https://digitallibrary.un.org/record/144858#record-files-collapse-header>, доступан 16. 3. 2023). Поред тога, ради се о динамичној категорији за чије је дефинисање неопходно анализирати околности сваког конкретног случаја који захтева слање мировне мисије, због чега је такође ризик константан фактор (<https://digitallibrary.un.org/record/144858#record-files-collapse-header>, доступан 16. 3. 2023). Агенда за мир, осим истицања потребе да Савет безбедности озбиљно размотри последице за оне који спроведу злочине против особља мисије, не нуди неко конкретније решење (<https://digitallibrary.un.org/record/144858#record-files-collapse-header>, доступан 16. 3. 2023). То нам омогућава да извучемо следећа два закључка: прво, чињеница да је Агенда за мир адресирала и питање безбедности особља сугерише о томе да је реч о проблему који је у пракси присутан – да се злочини заиста извршавају над особљем мировних мисија; друго, одсуство конкретнијег предлога сугерише да је реч о категорији која дубоко задире у питање међународних односа, али и политичке воље главних органа ОУН да примене ефикасније превентивне или реактивне мере.

Иако је рад историјски оријентисан, пре него што се позабавимо наведеним случајевима направимо савремени осврт још на Акцију за очување мира и резолуцију Савета безбедности *S/RES/2589*. Декларацији је претходила иницијатива генералног секретара УН 2018. године под називом Акција за очување мира (<https://www.ipinst.org/publications/series/action-for-peacekeeping#:~:text=In%202018%2C%20the%20UN%20Secretary,more%20than%20150%20member%20states>, доступан 28. 12. 2023). Њоме се државе позивају на обнову својих политичких привржености мировним мисијама, као и на придруживање генералном секретару у изради заједничких принципа и обавезивању на стварање мировних мисија које ће бити подесне за будућност (<https://peacekeeping.un.org/en/action-for-peacekeeping-a4p>, доступан 12. 1. 2024). Ову иницијативу подржава велики број држава чланица УН у форми Декларације о заједничкој посвећености УН операцијама очувања мира. У контексту теме, наведена декларација осуђује сваки акт насиља

или његов покушај против особља мировних мисија, истичући да они могу конституисати ратне злочине (<https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/a4p-declaration-en.pdf>, доступан 15. 1. 2024). У том смислу, она врло јасно уважава пораст жртава мировних мисија у савременом добу и подржава Акцију генералног секретара (<https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/a4p-declaration-en.pdf>, доступан 15. 1. 2024). Три године касније, у жељи да се ова заједничка воља и обавезивање што пре имплементирају, генерални секретар донео је Акцију за очување мира плус (<https://www.ipinst.org/publications/series/action-for-peacekeeping#:~:text=In%202018%2C%20the%20UN%20Secretary,more%20than%20150%20member%20states.>, доступан 16. 1. 2024). Она уствари представља стратегију имплементације Акције за очување мира (<https://peacekeeping.un.org/en/action-peacekeeping>, доступан 16. 1. 2024). И она, између осталог, реafirмише потребу за јачањем напора на плану безбедности чланова мисија, али и одговорности оних који над њима изврше какве злочине (<https://peacekeeping.un.org/en/action-peacekeeping>, доступан 16. 1. 2024). Коначно, осврнућемо се и на резолуцију Савета безбедности 2589, донету 2021. године. Она реafirмише мировне операције као изузетно важан инструмент очувања међународног мира и безбедности у међународној заједници, али има у виду и напоре генералног секретара оличене у доношењу поменутих акција, нарочито када је реч о одговорности извршилаца злочина над особљем мировних мисија. (<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n21/229/15/pdf/n2122915.pdf?token=pvg30ioGH52N3XhEGT&fe=true>, доступан 22. 1. 2024). Та резолуција, између осталог, позива државе на чијој територији се операције одвијају, или су се одвијале, да предузму све примерене мере у складу са унутрашњим и међународним правом, како би извршиоце злочина привеле правди (<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n21/229/15/pdf/n2122915.pdf?token=pvg30ioGH52N3XhEGT&fe=true>, доступан 22. 1. 2024). Резолуција инсистира на адекватној подршци тих земаља – и у виду предузимања неопходних истражних радњи поводом ових злочина и у виду јачања система одговорности на националном, институционалном нивоу (<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n21/229/15/pdf/n2122915.pdf?token=pvg30ioGH52N3XhEGT&fe=true>, доступан 22. 1. 2024). Улога генералног секретара, оправдано,

заузима врло важно место у овом акту, како на пољу пружања подршке овим државама, тако и у даљем подстицању када се ради о овим питањима (<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n21/229/15/pdf/n2122915.pdf?token=pvg30ioGH52N3XhEGT&fe=true>, доступан 22. 1. 2024). У погледу унапређења транспарентности, занимљиво је да Савет безбедности овом резолуцијом обавезује генералног секретара да формира посебну дигиталну базу која ће садржати податке о члановима особља мировних мисија који су страдали, били жртве других аката насиља, лишени слободе или отети (реч је о листи која није лимитативног карактера) (<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n21/229/15/pdf/n2122915.pdf?token=pvg30ioGH52N3XhEGT&fe=true>, доступан 22. 1. 2024). Ова база ће садржати и податке о подршци коју је пружио ОУН, али и о напретку земаља домаћина на плану остваривања правде (<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n21/229/15/pdf/n2122915.pdf?token=pvg30ioGH52N3XhEGT&fe=true>, доступан 22. 1. 2024). Осврнућемо се још на захтев Савета безбедности да свака мировна мисија формира посебне „кључне тачке“ задужене за проблеме у вези с превенцијом, истрагом и гоњењем извршилаца злочина наведених у резолуцији (<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n21/229/15/pdf/n2122915.pdf?token=pvg30ioGH52N3XhEGT&fe=true>, доступан 22. 1. 2024).

Централна три примера која ћемо анализирати у раду везана су за злочине против особља мировних мисија у Сомалији, Руанди и Босни и Херцеговини. Оне су играле кључну улогу у настајању мисија тзв. треће генерације. Реч је о мисијама које се у нормативном смислу више ослањају на одредбе главе VII Повеље ОУН, а историјски су обележене одсуством пристанка страна у сукобу на њихово слање (Османкавусоглу, 2003: 3). Уз ове, учинићемо кратак осврт на још неке примере злочина извршених против особља мировних мисија.

Сукоб у Сомалији представља пример преусмеравања природе конфликта за чије се решавање ОУН интересује. Наиме, реч је о сукобу унутар граница једне територије, а на коју је послато готово 28 хиљада припадника мировне мисије, зарад обезбеђивања хуманитарног олакшања, али и надзора над успостављеним прекидом ватре (Аутесере, 2019: 103).

Године 1991. у Сомалији је збачен са власти диктатор Сијад Баре, што је резултирало грађанским ратом на територији те државе (Милер, 1994: 6). У децембру 1992. године, оружани сукоби и велика глад у Сомалији довели су до одјека у међународној заједници, која је одлучила да реагује кроз институције ОУН (Милер, 1994: 3). Посредовањем ОУН, у јануару 1993. године постигнут је споразум о прекиду ватре, који је неминовно захтевао будну пажњу ОУН (Ли, 2007: 98). Формирана је Мировна мисија ОУН у Сомалији (*UNOSOM I*), којој је подршку требало да пружи и посебно формирана уједињена мултинационална војна јединица са Сједињеним Америчким Државама на челу (Ли, 2007: 98). Тиме се ера Хладног рата, током којег су овој организацији умногосте биле везане руке, окончала, и она је поново заузела врло важно место у животу међународне заједнице.⁴

У свом оперативном врхунцу, мисија у Сомалији бројала је више од тридесет једне хиљаде припадника из 27 различитих земаља.⁵ Формирана је 1992. године резолуцијом Савета безбедности 751, са примарно посматрачком функцијом (<https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/past/unosom1mandate.html>, доступан 16. 3. 2023). У жижи њеног интересовања налазио се Могадиш, престоница Сомалије, као и постигнути споразум о прекиду ватре (<https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/past/unosom1mandate.html>, доступан 16. 3. 2023). Како се ситуација на терену погоршавала, тако су резолуције Савета безбедности 775 и 794 прошириле мандат мисије зарад обезбеђивања хуманитарних олакшица (<https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/past/unosom1mandate.html>, доступан 16. 3. 2023). Прва мировна мисија *UNOSOM I* окончана је 4. маја 1993. године по налогу Савета безбедности.⁶ Друга мировна операција на територији Сомалије (*UNOSOM II*) формирана је исте године с циљем да се надовеже на рад на разоружању и помирењу учесника у сукобима, али и на даљој подршци у про-

⁴ Више о томе: Shawn Miller, 1994;

⁵ *Ibid.*

⁶ Више о томе: Shawn Miller, 1994;

цесу побољшања хуманитарне ситуације, који је започела Уједињена радна јединица (*Unified Task Force*) конституисана претходно поменутом резолуцијом 794 (<https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/past/unosom2.htm>, доступан 16. 3. 2023).

Иако је ситуација у Сомалији евидентно побољшана, сукобљени кланови су водили интензивну кампању против особља мисије, која је ескалирала 5. јуна 1993. године (Милер, 1994: 16). Тада су у демонстрацији силе усмрћена 23 члана мировне операције које је мисији делегирао Пакистан (Милер, 1994: 14). Савет безбедности је реаговао доношењем резолуције 837, којом су ови злочини осуђени, а генералном секретару потврђен ауторитет да предузме све неопходне мере против њихових извршилаца (Милер, 1994: 14). Сомалијска национална алијанса сматрала се кључним организатором овог напада и наведена резолуција је била усмерена на лишавање слободе и кажњавање њених припадника (Милер, 1994: 16). Убрзо је тај злочин прерастао у прави оружани сукоб између две стране, који је однео животе још петоро чланова мисије, док генерал оружане групације Фарах Аидид – није ухваћен (Милер, 1994: 16).

У серији покушаја да се он ухвати настрадао је још 17 америчких војника, а међународном заједницом су поново одјекнули снимци на којима се по улицама Могадиша развлачи тело америчког војника (Милер, 1994: 20). Реакција САД је била потпуно повлачење трупа из Сомалије (Ли, 2007: 98). Убрзо потом, ОУН су констатовале да мировна операција у Сомалији није остварила свој циљ, али и да се он више и не може остварити (Ли, 2007: 98). До 1995. године повучени су сви контингенти плавих шлемова, а Аидид се прокламовао за председника нове сомалијске Владе, која је остала међународно непризната (Ли, 2007: 98).

Пређимо на следећи случај – мировну мисију у Руанди. Грађански рат у Руанди последица је сукоба две етничке групе на овој територији – Хута и Тутса (Ли, 2007: 98). Сукоб је избио када је Белгија, која је до тада имала примат у погледу административне управе територијом, пренела своју административну и политичку моћ Тутсима (Ли, 2007: 99). Стицањем независности 1962. Године, далеко бројнији Хути су успоставили доминацију и велики број Тутса је страдао или пребегао (Ли, 2007: 99). Неколико година

касније, формирана је оружана група са називом Руандски патриотски фронт (*RPF*), која је 1990. године окупирао северни део Руанде (Ли, 2007: 99). Три године касније закључен је мировни споразум између Владе Руанде и те оружане групе, и формирана је посматрачка мисија за Руанду (*UNAMIR*) (Ли, 2007: 99). Међутим, врло брзо по успостављању мисије ситуација је кренула да се погоршава, да би 1994. године, након смрти председника Хабиаримане, кулминирала геноцидом (Ли, 2007: 100). Хути су убили готово 800.000 Тутса и њихових симпатизера (Џејкобсон, 2012: 3). Међу страдалима је било и десет белгијских чланова мисије (Ли, 2007: 100). Белгијски војници су страдали док су чували умерене хутске политичаре (Барнет, 1997: 558). Конкретно, задатак припадника војске био је да обезбеди премијерку која је решила да се путем радио-станице обрати нацији након што су поменути екстремисти усмртили председника државе оборивши авион у којем се налазио (Сурхке, 1998: 39). Ова одлука се показала као фатална. Првенствено, белгијски кордон се врло тешко пробио до председничке четврти у којој се налазила премијерка, због барикада које је поставила војска Руанде (Сурхке, 1998: 39). Чак и по пробијању у четврт, војска је била изложена тешкој паљби руандских војника (Сурхке, 1998: 39). Премијерка је, у страху за свој живот, покушала да побегне из сопствене куће и дође до најближе испоставе мировне мисије (Сурхке, 1998: 39). Међутим, у покушају бекства је ухваћена и убијена, а белгијски војници су по коначном доласку до њене резиденције разоружани од стране руандских војника.⁷ Ниједан од њих није доживео јутро следећег дана (Сурхке, 1998: 39). Куриозитет је да се ради о истом батаљону који је Белгија делегирала ОУН за мировну операцију у Сомалији (Сурхке, 1998: 38). Они су били стационирани у престоници Руанде (Кигалију) и имали су стриктна упутства да одржавају успостављени мир без наметања новог (Сурхке, 1998: 38). Дакле, оружје су смели да употребе искључиво у самоодбрани (Сурхке, 1998: 38). Након ових бруталних убистава, Белгија је донела одлуку да повуче свој контингент из мисије, што је имало катастрофалних последица по њено деловање (Бромли, 2017: 14). Сматра се да су припадници оружане групе о којој је реч циљано

⁷ *Ibid.*

извршили злочине над Белгијанцима како би Белгија смањила своје капацитете у Руанди (Левин, 2019: 4). Дешавања у Руанди у овом периоду сматрају се једним од фактора који су довели до проширења мандата мировних мисија и отварања пута превентивном деловању мисије (Ли, 2007: 100). Ова мировна операција оставила је горак укус у међународној заједници јер сведочи о недовољно ефикасној борби против екстремизма (Мегрет, 2007: 250).

Коначно, анализирајмо укратко и случај Босне и Херцеговине. Распад Савезне Федеративне Републике Југославије (СФРЈ) изнедрио је тектонске промене на Балкану, чије се последице и данас, деценијама касније, осећају на овим просторима. Грађански рат, који је постепено попримао обележја међународног конфликта – како су федеративне јединице постајале републике, а конфликт из Хрватске се преливао на територију данашње БиХ – привукао је пажњу ОУН. Године 1992. формирана је нова мировна мисија под називом *UNPROFOR* с циљем да се обезбеди демилитаризација одређених делова Хрватске, али и услови у којима би се целокупна југословенска криза могла разрешити преговорима (<https://peacekeeping.un.org/mission/past/unprofor.htm>, доступан 16. 3. 2023). Три месеца по избијању конфликта у Босни, међународна заједница одлучила је да прошири мандат *UNPROFOR*-а и на БиХ због сукоба између Срба, Хрвата и Бошњака на тој територији, мада под другом командом (Бауман, et al., 2004: 27). Примарни циљ ове мировне мисије било је обезбеђивање хуманитарне подршке бошњачкој популацији (Тарди, 2015: 1). Потписивање Дејтонског споразума означило је крај ове мисије (Тарди, 2015: 1). Нормативни оквир под којим је мисија формирана и послата на терен огледа се у резолуцији Савета безбедности 752 посвећеној кризи у БиХ (Тарди, 2015: 4). Такође, резолуцијом 836 Савета безбедности НАТО пакту је омогућено да пружа ваздушну подршку припадницима мировне мисије, како би они неометано и безбедно вршили своје дужности (Тарди, 2015: 5).

Ова операција је након извесног времена изгубила велики део свог политичког кредибилитета јер су све стране у конфликту константно излагале особље мисије различитим понижењима, на која није било адекватне реакције (Тарди, 2015: 5). Она су се најче-

шће огледала у заустављању мировњака и њихових колона на одређеним контролним пунктовима, али и у забрани уласка на територије чија је заштита била саставни део њиховог мандата (Тарди, 2015: 5). Након примирја 1994. године, које неће трајати ни неколико месеци, следи период који је означен као врхунац неспособности и неделотворности ове мисије – пролеће и лето 1995. Године (Тарди, 2015: 5). У мају те године, српске снаге су киднаповале 33 припадника британске војске при мировној мисији. Овај пример је занимљив јер представља прекретницу у пружању војне подршке мисији, која је до тада била у диспаритету са циљевима које је зацртала. Наиме, након ове отмице, британски премијер је најавио слање додатних 3.800 мировњака, од којих су 1.200 војници (Ахмад, 1998: 87). Међутим, централни пример злочина над особљем који анализирамо у оквиру случаја у Босни и Херцеговини одиграо се у јуну исте те 1995. године, као одговор на бомбардовање на Палама (Ахмад, 1998: 87). Реч је о првој војној кампањи по завршетку Хладног рата која је имала за циљ да помоћу интернационалних ваздушних снага постигне политички циљ (https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2017/04/9780815732419_ch1.pdf, доступан 16. 3. 2023)

Иако ова три случаја заузимају највећи део литературе која је посвећена злочинима над особљем мировних мисија, они нису једини. У циљу потпунијег разумевања теме, а без прекорачења предвиђеног обима овог рада, аутор ће укратко навести још неколико примера скоријег датума. Већ осам година уназад, Мултидимензионална интегрисана мисија ОУН за стабилизацију на Малију (*MINUSMA*) представља активну мировну операцију ове организације са највишим пратећим степеном опасности (<https://press.un.org/en/2022/org1722.doc.htm>, доступан 16. 3. 2023). Само током 2021. године, живот је изгубило 19 чланова те мировне мисије (<https://press.un.org/en/2022/org1722.doc.htm>, доступан 16. 3. 2023). Наредне, 2022. године, том броју је додато још 14 жртава, што ту мисију у тренутку писања овог рада још увек чини најопаснијом по чланове мисије (<https://press.un.org/en/2022/org1722.doc.htm>, доступан 16. 3. 2023). Реч је о низу од готово девет година током којих је највише жртава потекло управо из ове мировне мисије (<https://press.un.org/en/2023/org1730.doc.htm>, доступан 29. 1. 2024).

Споменућемо и мисије у Демократској Републици Конго (MONUSCO) и Централној Афричкој Републици (MINUSCA). Само у 2022. години, мисија у Конгу је претрпела 13 жртава напада са умишљајем, а мисија у Централној Афричкој Републици – четири фатална исхода (<https://press.un.org/en/2022/org1722.doc.htm>, доступан 16. 3. 2023). Притом, ти смртни исходи су углавном резултат употребе импровизованих експлозивних направа, нагазних мина, али и директних оружаних обрачуна (<https://press.un.org/en/2022/org1722.doc.htm>, доступан 16. 3. 2023). Позитивно је, међутим, што подаци показују да је број жртава заиста опао након 2017. године. Значајни су и нормативни кораци који су од тада предузети, а на неке од њих учињен је осврт у овом раду.

Закључак

Установили смо да је институт мировних мисија ОУН врло компликован јер ни њега, као ни бројне друге институте међународног права, не можемо и не смемо посматрати кроз чисто нормативну призму. Напротив, без уважавања утицаја који имају међународни односи – нема потпуне анализе.

За тему која се налази на међи дипломатског и конзуларног права, као и међународног хуманитарног права, неопходно је поставити институт мировних мисија на такво место у организму међународног права које се ослања на јасне и прецизне норме, али и на јаку политичку вољу, која опет зависи од добро усклађених односа у међународној заједници.

У том смислу, прво је потребан даљи рад на усавршавању норми које регулишу институт мировних мисија, али и заштиту њиховог особља. Као што смо видели, својеврсно балансирање између главе VI и VII Повеље није оптимално решење, нарочито не у ситуацијама које су врло сложене, а опет захтевају од чланова мировне мисије да их решавају. Конвенција о безбедности особља Уједињених нација и повезаног особља, као што смо видели, представља значајан искорак у регулисању и заштити положаја особља мировних мисија. Поред тога, веома је похвално што је међународна заједница, нарочито у периоду након 2017. године када је број жртава био, подсетићемо,

највећи у овом веку, реаговала како путем иницијатива генералног секретара, тако и путем поменутих декларација. Нарочито је значајно што се Савет безбедности, као орган чији је примарни циљ управо очување међународног мира и безбедности, активно укључио у процес подизања нивоа заштите особља мировних мисија. Међутим, потребно је даље радити не само на нормативном, већ и на ефективном плану, нарочито из угла овог органа.

Потом, аутор нарочито подвлачи да је неопходно нормативно преусмерење са домаћих судова који заузимају универзалну јурисдикцију на међународне судове – у овом случају нарочито на Међународни кривични суд. На тај начин се доприноси објективизацији поступка, али и доследној примени норми међународног поретка против учинилаца злочина над особљем мировне мисије. У нормативном смислу, аутор овај корак сматра кључним за допринос заштити особља мировних мисија, без дубљег залажења у питање реформе система ОУН, које није предмет овог рада.

Када је реч о политичкој вољи, она пресудно зависи од усклађивања међународних односа. Као што смо у раду напоменули, мировне мисије и настају као последица недовољно ефикасног деловања ОУН које, зарад испуњења сопствених циљева, прибегава ефикаснијем тумачењу Повеље. У сложеним односима какви су били у међународној заједници по окончању Хладног рата, не чуди податак да је на потребу за заштитом особља мировних мисија указао тек генерални секретар у Агенди за мир, а да је прва конвенција донета тек након страшних злочина о којима смо говорили у раду. Тај реактивни тренд је, нажалост, као што смо видели, очуван и у савременој међународној заједници, јер је значајна нормативна серија уследила тек након године која је била рекордна по броју жртава. Иако је тачно да је било какав тренд бољи од никаквог, аутор сматра да је врло важно даљим напорима селити систем заштите чланова мировних мисија у домен превентиве и вишег степена ефикативности. Нажалост, аутор нема утисак да постојећа констелација међународних односа, нарочито након пандемије ковида 19, на коју се надовезала криза у Украјини, дозвољава да се таква политичка воља тренутно успостави. Управо због ризичног положаја какав је положај једног мировњака, без обзира да ли је реч

о припаднику цивилне, полицијске или војне категорије, неопходан је континуиран рад на нормативном плану, нарочито на унапређењу ефективне и превентивне заштите, као и подстицању политичке воље у међународној заједници. Стицај таквих напора би значајно допринео спречавању злочина о којима је реч и адекватнијој реакцији на њих, јер постојеће стање, о чему сведоче константни годишњи подаци о настрадалим члановима мировних мисија у свету, очигледно није оптимално.

Литература

1. Ahmad, S., (1998). The UN's Role in the Bosnian Crisis: A Critique, *Pakistan Horizon* 51(2): 83-92.
2. Aksu, E., *The United Nations, intra-state peacekeeping and normative change* (The UN in the Cyprus conflict: UNFICYP) <https://www.manchesteropenhive.com/view/9781526137906/9781526137906.00010.xml?chapterBody=pdf>
3. Aslam, T., Rahman, A., Shahbaz, S. (2021). Role and Mandate of UNMOGIP for Peacekeeping under UNSC Resolutions on Jammu and Kashmir. *Global Strategic & Security Studies Review* 6(2): 117-127.
4. Autesserre, S., (2019). *The Crisis of Peacekeeping - Why the UN Can't End Wars*, Foreign Affairs: <https://academiccommons.columbia.edu/doi/10.7916/d8-gcre-q775>
5. Barnett, M., (1997). The UN Security Council, Indifference, and Genocide in Rwanda, *Cultural Anthropology* 12 (4): 551-578.
6. Baumann, R., Gawrych, G., Kretchik, W., (2004) *Armed Peacekeepers in Bosnia*, Combat Studies Institute Press Fort Leavenworth: https://www.armyupress.army.mil/Portals/7/combat-studies-institute/csi-books/baumann_bosnia.pdf
7. Bromley, S., (2017). *Keeping Peace while Under Fire the Causes, Characteristics and Consequences of Violence against Peacekeepers*, Uppsala University: <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1137706/FULLTEXT01.pdf>
8. Davies, S., Rushton, S., (2015). *Healing or Harming? United Nations Peacekeeping and Health*, Providing for Peacekeeping No. 9: <https://>

- www.ipinst.org/wp-content/uploads/2015/03/IPI_Rpt_Health_and_Peacekeeping.pdf
9. Gray, C. (2007). A Crisis of Legitimacy for the UN Collective Security System? *International and Comparative Law Quarterly* 56(1): 157-170.
 10. Improving Security of United Nations Peacekeepers: We need to change the way we are doing business: https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/improving_security_of_united_nations_peacekeepers_report.pdf
 11. International Peace Institute: <https://www.ipinst.org/publications/series/action-for-peacekeeping#:~:text=In%202018%2C%20the%20UN%20Secretary,more%20than%20150%20member%20states>
 12. Jacobson, T., (2012). U.N. Peacekeeping: Few Successes, Many Failures, Inherent Flaws, International Diplomacy & Public Policy Center: <https://docplayer.net/20598312-U-n-peacekeeping-few-successes-many-failures-inherent-flaws.html>
 13. Kertcher, C. (2012). From Cold War to a System of Peacekeeping Operations: The Discussions on Peacekeeping Operations in the UN During the 1980s up to 1992, *Journal of Contemporary History* 47(3): 611-637.
 14. Lee, S., (2007). *Unintended consequences of peace operations on humanitarian action*, United Nations University press 90 – 109.
 15. Levin, A. (2019). Peacekeeper Fatalities and Force Commitments to UN Operations, *Conflict Management and Peace Science* 38(3): 292-315.
 16. Makdisi, K., Göksel, T., Bastian Hauck, H., Reigeluth, S., (2009). *UNIFIL II: Emerging and Evolving European Engagement in Lebanon*, Euromesco paper (76): <https://daleel-madani.org/sites/default/files/Resources/paper76eng.pdf>
 17. Me'gret, F., (2007). The vicarious responsibility of the United Nations, Unintended consequences of peacekeeping operations, *United Nations University Press*: 250-267.
 18. Miller, S., (1994). *Somalia and UNOSOM: A Case in International Peacekeeping*, Utah State University: <https://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1340&context=honors>

19. Osmancavusoglu, E., (2000). *Challenges to United Nations Peacekeeping Operations in the Post – Cold War Era*, Journal of International Affairs (IV): <http://sam.gov.tr/pdf/perceptions/Volume-IV/december%201999-february-2000/EmelOsmanCavusoglu.pdf>
20. Peacekeeping Safety and Security: Report on Improving Security of Peacekeepers: <https://www.un.org/en/unpdf/report-on-improving-security-of-peacekeepers>
21. Schinella., A. (2019). *Bosnia, 1995 – Operation Deliberate Force The Value of Highly Capable Proxy Forces*: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2017/04/9780815732419_ch1.pdf
22. Suhrke, A. (1998). Facing Genocide: The Record of the Belgian Battalion in Rwanda, *Security Dialogue* 29 (1): 37-48.
23. Tardy, T., (2015). *United Nations Protection Force (UNPROFOR – Bosnia and Herzegovina)*, У зборник радова “The Oxford Handbook of United Nations Peacekeeping Operations“, Oxford University Press, стр. 383-394.
24. Weir, E., (2009). Greater Expectations: UN Peacekeeping and Civilian Protection, Refugees International: <https://www.refworld.org/pd/4a76aaf42.pdf>
25. Yilmaz, M., (2005). UN peacekeeping in the Post – Cold War era, *International Journal on World Peace* 22(2): 13-28.
26. Бован, С., (2020). *Основи социологије њрава*, Правни факултет Универзитета у Београду.
27. Буртос, Г., Агенда за мир (1992). Званичан интернет портал ОУН: <https://digitallibrary.un.org/record/144858#record-files-collapse-header>
28. Вест са портала *Washington post* од 2. марта 1995. године поводом отмица на територији данашње БиХ: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1995/05/29/bosnian-serbs-seize-more-un-troops/991628ef-8469-436d-8759-470fe4ab11d4/>
29. Војни и полицијски доприноси мировним мисијама, Званичан интернет портал ОУН: <https://peacekeeping.un.org/en/troop-and-police-contributors>
30. Декларација о заједничкој посвећености УН операцијама очувања мира: <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/a4p-declaration-en.pdf>

31. Додатак агенди за мир: <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/UNRO%20S1995%201.pdf>
32. Званичан портал ОУН: <https://press.un.org/en/2023/org1730.doc.htm>
33. Званична изјава за медије ОУН поводом смрти припадника мировних мисија у Малију 2021. године: <https://press.un.org/en/2022/org1722.doc.htm>
34. Званична изјава за медије ОУН поводом смрти припадника мировних мисија у Малију 2022. године: <https://press.un.org/en/2023/org1730.doc.htm>
35. Званични портал мировних мисија ОУН: <https://peacekeeping.un.org/en/action-peacekeeping>, доступан 17. 1. 2024
36. Крећа, М., (2022). *Међународно јавно њраво*. Правни факултет Универзитета у Београду.
37. Милисављевић Б., (2007). *Нове мировне мисије организације Уједињених нација*. Правни факултет Универзитета у Београду.
38. Милисављевић, Б. (2013). *Злочини над особљем мировних мисија Уједињених нација* у Зборник радова „Међународна кривична дела“, Удружење за међународно кривично право, стр. 502-512.
39. Одашиљање и накнада трошкова мировних мисија. Званичан интернет портал ОУН: <https://peacekeeping.un.org/en/deployment-and-reimbursement>
40. Преглед мировне мисије UNPROFOR: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unprofor.htm>
41. Преглед чињеничног стања MINUSCA мировне операције. Званичан интернет портал ОУН: <https://peacekeeping.un.org/en/mission/minusca>
42. Резолуција Савета безбедности S/RES/2589 <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n21/229/15/pdf/n2122915.pdf?token=pvg30ioGH52N3XhEGT&fe=true>

An Overview of Crimes against Peacekeeping Mission Personnel

Abstract: *The paper analyses the crimes against the personnel of the peacekeeping missions, which occur for numerous reasons related to the complexity of such missions. These reasons are mainly related to complicated political and normative space of the modern international society. The author refers to the Agenda for Peace of Secretary General Boutros-Ghali which first pointed out the need for providing protection for the personnel of the peacekeeping missions, as well to the Convention on the Safety of United Nations and Related Personnel which regulates protection of the personnel, analysed in the context of crimes against personnel of peacekeeping missions. Paper also refers to some of the key UN documents adopted after 2017, which was the record year in 21st century when it comes to peacekeeper fatalities. The cases of crimes against personnel that the paper analyses are related to peacekeeping missions in Somalia, Rwanda, and Bosnia and Herzegovina as those cases are most often representative examples of the occurrence of crimes against peacekeepers, and closely connected to its development in the international arena. Finally, the paper refers to some of the most dangerous peacekeeping operations in modern international community.*

Keywords: *peacekeeping missions, crimes, peacekeeping mission personnel, Agenda for Peace, Convention on the Safety of United Nations and Related Personnel.*